

8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ İÇİN...

Birleşmiş Milletler tarafından 1977 yılında ilan edilen 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nün geçmişi çok eskilere dayanmaktadır.

Kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olmak yolunda verdiği savaşın başlangıcı, 8 Mart 1857 yılında Amerika'nın New York kentinde tekstil sektöründe çalışan yüzlerce kadının düşük ücretlerini, uzun çalışma saatlerini ve insanlık dışı çalışma koşullarını protesto etmek için grevler yapması olarak kabul edilmektedir. Bu grevler sırasında çıkan yangında işçilerin fabrika önünde kurulan barikatlardan kaçamaması sonucunda çoğu kadın 129 işçi can vermiş, bu olaylardan 52 yıl sonra (1910), Danimarka'nın Kopenhag kentinde düzenlenen II. Sosyalist Enternasyonal toplantısında Clara Zetkin'in önerisiyle, 1857'de başlayan, kadın haklarının kazanılması ve kadınların birlikteliği mücadelesinin her yıl "Kadın Günü" olarak kutlanması kararlaştırılmıştır.

Kadın hakları mücadelesinde 1975 yılı büyük özellik taşıyordu. Bu yıl Uluslararası Kadınlar Yılı olarak kutlandı. Yapılan etkinlikler kapsamında Birleşmiş Milletler, 8 Mart'ı "Dünya Kadın Günü" olarak kutlamaya başladı. İki yıl sonra 1977 de, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda 8 Mart, "kadın hakları, uluslararası barış günü" olarak kabul edildi. Bu kabule gerekçe olarak iki temel neden gösterildi. Bunlar: dünya barışının korunması, sosyal gelişim ve temel insan haklarının kullanılması için kadınların da eşitlik ve kendilerini geliştirmelerine olanak sağlama gereksinimi idi. Kadınlara eşit hakların verilmesinin dünya barışını güçlendireceği kabul edildi.

Günümüzde Dünya Kadınlar Günü, kadınlar açısından daha farklı anlamlar taşımaktadır. Artık 8 Mart, kadın hakları açısından bugünlere nasıl geldiğinin hatırlanmasını sağlayan özel bir gündür. Dünya genelinde kadın hakları alanında son yıllarda olumlu gelişmeler sağlansa bile kadınlar açısından bir çok sorun hala çözülebilmemiş değildir. Dünyadaki en yoksul insanların büyük bir çoğunluğu hala (%70'i) kadındır. Dünyadaki eğitim almamış insanların büyük çoğunluğu (2/3'si) yine kadınlardır. Kadınlar bugün ülkemizde de erkeklere göre %25 - 50 oranında daha az ücretle çalıştırılmaktadırlar.

Dünya Kadınlar Günü, ülkemiz için de kadın haklarının kazanılması, iyileştirilmesi için konunun gündeme gelmesi açısından önemli bir gündür.

Türkiye'deki kadın hareketlerinin tarihi de Cumhuriyet öncesine kadar uzanmaktadır. Dünyada eşit haklar isteyen kadınların mücadelelerinden etkilenen Türkiyeli kadınlar eğitim, çalışma ve oy hakkı için seslerini yüzyıldan daha uzun bir süredir duyurmaya çalışmışlardır. Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte, "kadınların eşit haklara sahip olması gerektiği" gibi aydınlık bir düşünceyle dünyanın birçok ülkesinden önce, kadınlara sosyal ve siyasal (seçme ve seçilme gibi) haklar verilmiştir. Ancak bu haklar, çoğunlukla yasal düzeyde kalmış ve sosyal alanda aynı hızla ilerleme sağlanamamıştır. Ülkemiz, kadınların okuma-yazma oranı, eğitim düzeyi, çalışma yaşamına ve siyasi yaşama aktif katılımı ve kadın sağlığı konusundaki göstergeler açısından değerlendirildiğinde, gösterilen tüm çabalara ve ilerlemelere rağmen hala olması gerekenden çok uzaktır. Türkiye, imzaladığı "CEDAW, Çocuk Hakları Sözleşmesi, ICPD, Pekin" gibi uluslararası belgelerde taahhüt ettiği pek çok sözü hala yerine getirememiştir. Eğitim ve iş bulmada kadın erkek eşitliği

sağlanamamıştır. Kadınların kamusal alanda rol almaları, karar verici konumda olmaları eşitlikten hala çok uzaktır. Sağlık yönünden de, göstergelerin istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir; anne ölümleri gelişmiş ülkelere göre en az 10 kat yüksektir ve bu ölümlerinin yaklaşık % 80'i önlenabilir nedenlere bağlıdır. Toplumsal cinsiyet kalıpları en fazla kadınları olumsuz etkilemeye devam etmekte, çocuklarda cinsiyet seçimi, kadına yönelik şiddet, namus cinayetleri gibi kabul edilemez uygulamalar hala sürmektedir. Bütün bunlara, günümüzde kadını ikinci sınıf vatandaş olarak ayrı bir kalıba koyma çabalarını da eklersek, Türkiye'de kadınla ilgili gündem hala çok doludur!.

Bu nedenle, Kadın Hakları için Birleşmiş Milletler Günü olan 8 Mart, başlangıçtaki önemini hala korumaktadır. 8 Mart'ın özünü, emekçi kadınların mücadele geleneğini ve azmini unutmadan, kadınlık duyarlılığımızla, bu günü "*Ekmek ve Gül*" için, kadınların insan hakkı için ve toplumumuzda eşit yurttaşlar olarak yer alacağı günler için, demokratik taleplerimizi dile getireceğimiz bir platform olarak değerlendirmek gerektiğine inanıyoruz.

HUKSAM Müdürü

Prof. Dr. Şevkat Bahar Özvarış